

27/56 - SV/rv.

NØRGE'S ALMENVITENSKAPELIGE
FORSKNINGSRÅD

P r o g n o s e r

f o r

a k a d e m i s k u t d a n n e t a r b e i d s k r a f t

MELDING NR. 7

TILGANGEN TIL DE ÅPNE STUDIER VED
UNIVERSITETENE I OSLO OG BERGEN

TILGANGEN TIL DE ÅPNE STUDIER VED UNIVERSITETENE
I OSLO OG BERGEN.¹⁾

Med grunnlag i det materiale som hittil er samlet inn ved forskningsrådene, er det nedenfor stilt opp en del diagrammer og tabeller som viser tilgangen til de åpne studier fra artiumskullene 1943 - 1951. (Enkelte tabeller går tilbake til 1930 eller 1935).

Disse studier er behandlet: Filologi, realfag, teologi, jus, sosialøkonomi og psykologi. (Tilgang til aktuar- og magistergradstudiet er ikke med foreløpig). Det er forutsetningen å supplere materialet slik at vi får en samlet oversikt over tilgangen fra og med 1930 (eventuelt tidligere), og at undersøkelsen videre skal omfatte tilgangen til de lukkede studier og de viktigste andre utdanningsveger etter artium (lærerskole, handels-gymnasium etc.).

Undersøkelsen viser bl.a.: 1) Den samlete tilgangen til de 6 åpne studier har vært i sterk nedgang etter krigen.²⁾ Fra artiumskullet 1950 ble det til de åpne studier rekrutert bare 40 % av det antall studenter som ble rekrutert fra artiumskullet 1945. 2) Den prosentandel av artianere som har valgt de åpne studier, har vært i kontinuerlig nedgang i perioden 1943-1951. 3) De åpne studier har fått en stadig synkende prosentandel av ungdomskullene etter krigen. Rekrutteringen fra det ungdomskull som svarer til artiumsalder, har gått ned med over 50 % fra 1945 til 1950. 4) Dersom en ser bort fra sosialøkonomi, der en mangler data om forberedende prøve i matematikk for 1947, og psykologi som er et nytt fag i perioden, så har den prosentvise nedgang i artianerandelen i perioden 1943 - 1951 vært størst for det juridiske studiet og minst for realfag. Mellom disse grupper kommer filologi og teologi. Fra og med artiumskullet 1947 har sosialøkonomi hatt den største prosentvise nedgangen, deretter kommer psykologi. Tilgangen til filologi og teologi har stabilisert seg på et "lavt" nivå fra og med 1948, mens nedgangen i artianerandelen har fortsatt for det juridiske studiet også i siste del av perioden.

- 1) I oversikten over tilgang til det teologiske studiet er inkludert tilgangen til Menighetsfakultetet.
- 2) Tilgangen er her registrert etter at studentene har avlagt faglige prøver i begynnelsen av studiet. Tallet på immatrikulerte som oppgir å velge ett av de åpne studier, har steget noe de siste årene. Det er vanskelig å bedømme hvilken vekt dette skal tillegges, da immatrikuleringsstatistikken ikke egner seg særlig for å analysere tilgangen. (Jfr. side 3.)

Det statistiske grunnlaget. Studentene er registrert etter at de har avlagt prøver som viser at de har engasjert seg i selve fagstudiet. Opplysninger om faglige prøver i begynnelsen av studiet synes å være et bedre utgangspunkt for en analyse av tilgangen til de ulike studier, enn de oppgaver studenten selv gir om valg av studium i samband med immartikuleringen. Mange har antakelig ikke faste planer om å studere når de blir immatrikulert, eller de har ikke tatt endelig beslutning om hvilket studium de skal velge.

I oversiktene er ikke tatt med senere artiumskull enn 1951. For mange studenter går det såvidt lang tid mellom artium og de første universitets-eksamener at en bare kan få et ufullstendig bilde av den totale rekrutering fra artiumskullene etter 1951.

Som kjennetegn på tilgang til studiet er for filologer og realister nyttet avlagt eksamen til første bifag, for teologer forberedende prøve i hebraisk, for psykologer kurseksamen i anatomi. For jurister er det innført ny studieordning etter krigen, og en kan ikke skaffe noe tilfredsstillende ensartet kriterium for tilgang til studiet for hele analyseperioden. De med gammel ordning er registrert etter bestått I avd. og de som har ny ordning, etter bestått prøve i sosialøkonomi for jurister. Som kjennetegn på tilgang til det sosialøkonomiske studiet er dels nyttet bestått forberedende prøve i matematikk, dels bestått I avd.. (Forberedende prøve i matematikk er ikke protokollført særskilt for sosialøkonomi for året 1947.)

Diagrammene. Kurven i fig. I framstiller den samlede tilgang til de åpne studier fra artiumskullene 1943 - 1951 i absolutte tall. I fig. II gjengis den samlede tilgang i prosent av artianertallet og i fig. III (for årene 1945 - 1951) i prosent av det ungdomskull som forutsettes å svare til artiumsalder, (halvparten av 19-årskullet + halvparten av 20-årskullet). I fig. IV a - c kan en sammenlikne endringer i tilgangen til forskjellige åpne studier, i absolutte tall, i prosent av totalt antall artianere og i prosent av totalt antall personer i tilsvarende ungdomskull.

De enkelte studier er behandlet hver for seg i fig. V a - f, og kurvene gjengir indekser over den andel av artiumskullene 1943 - 1951 som har gått til de forskjellige åpne studier. 1945 er valt som basesår, og for hvert fag er artianerandelen for dette år satt = 100.

Tabellene. Tab. I viser tilgangen til de åpne studier fordelt etter artiumskull, og tab. II tilgangen fra de enkelte artiumskull i prosent av artianertallet. Tab. III viser tilgangen til de åpne studier fra de enkelte artiumskull i prosent av det ungdomskull som svarer til artiumsalder. Tilgangen til det sosialøkonomiske studiet er i tabellene I - III registrert etter at studentene har bestått eksamen til I avd.. Da enkelte diagrammer bygger på registrering etter forberedende prøve i matematikk, er det i tab. IV gitt en oversikt som viser tilgang til studiet etter denne registreringsmåte.

Fig. I. Grafisk framstilling av den samlede tilgang til de åpne¹⁾ studier fra artiumskullene 1943 - 1951. Absolutte tall (antall studenter).²⁾

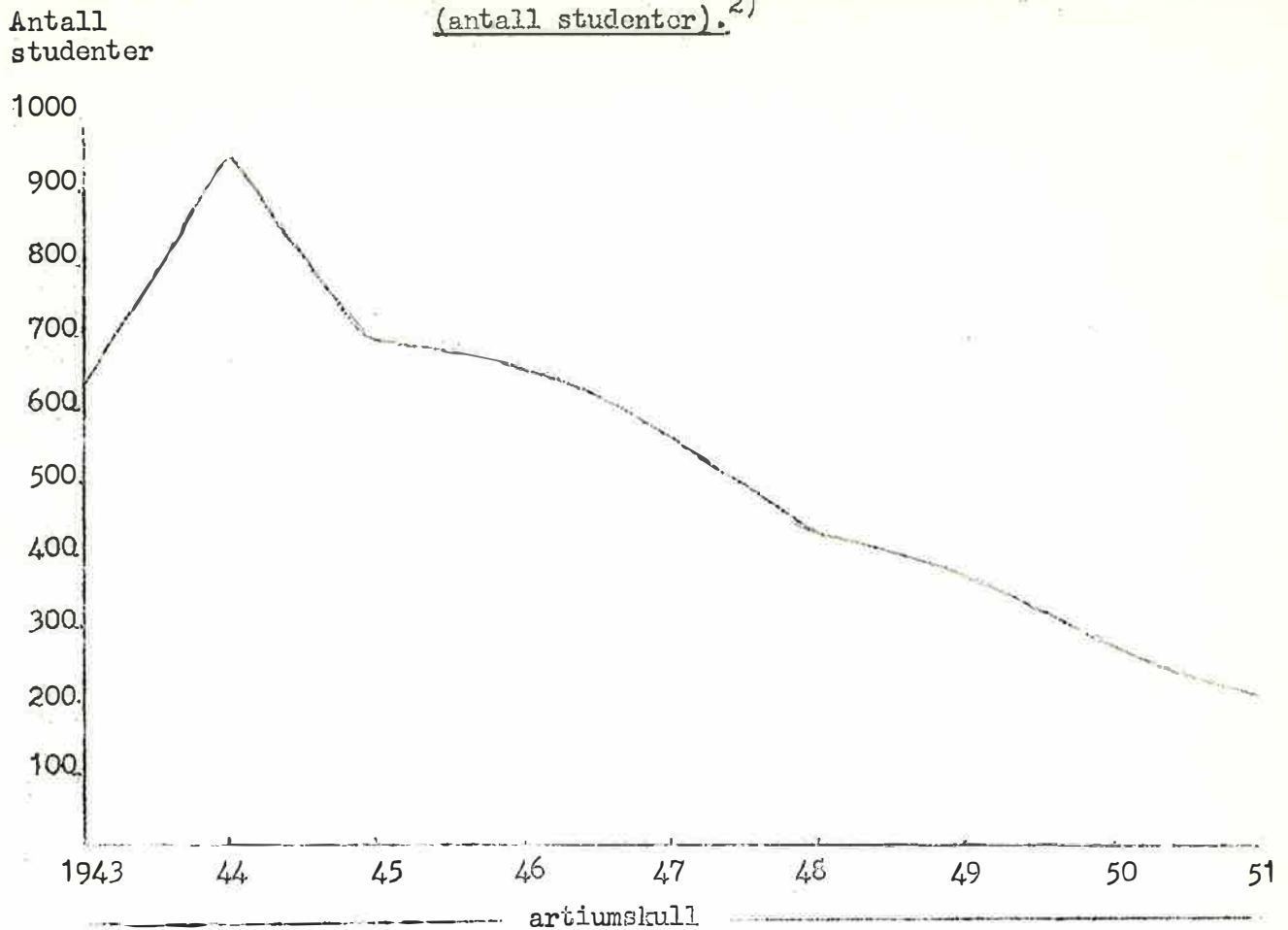
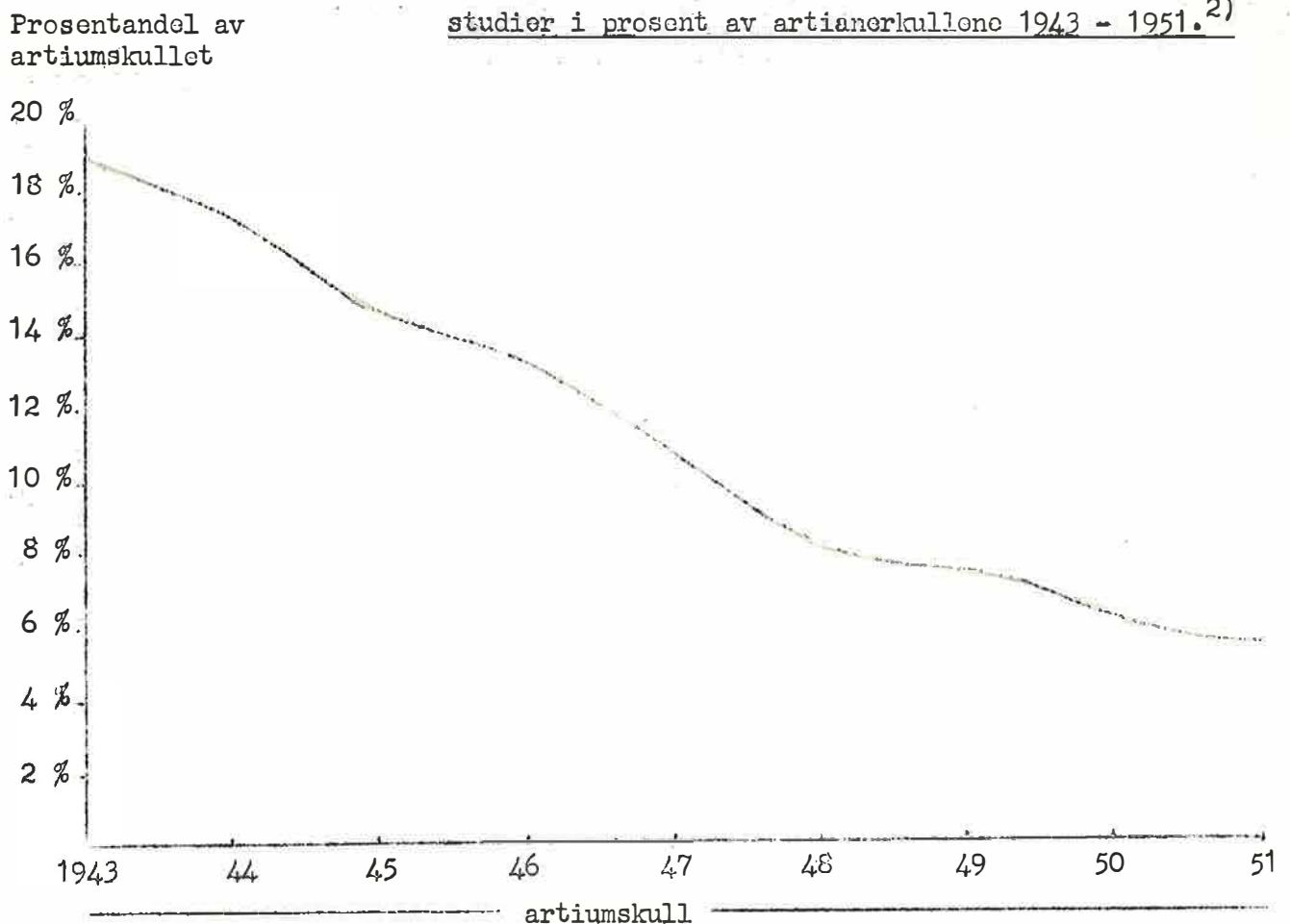

Fig. II. Grafisk framstilling av den samlede tilgang til de åpne¹⁾ studier i prosent av artianerkullene 1943 - 1951.²⁾

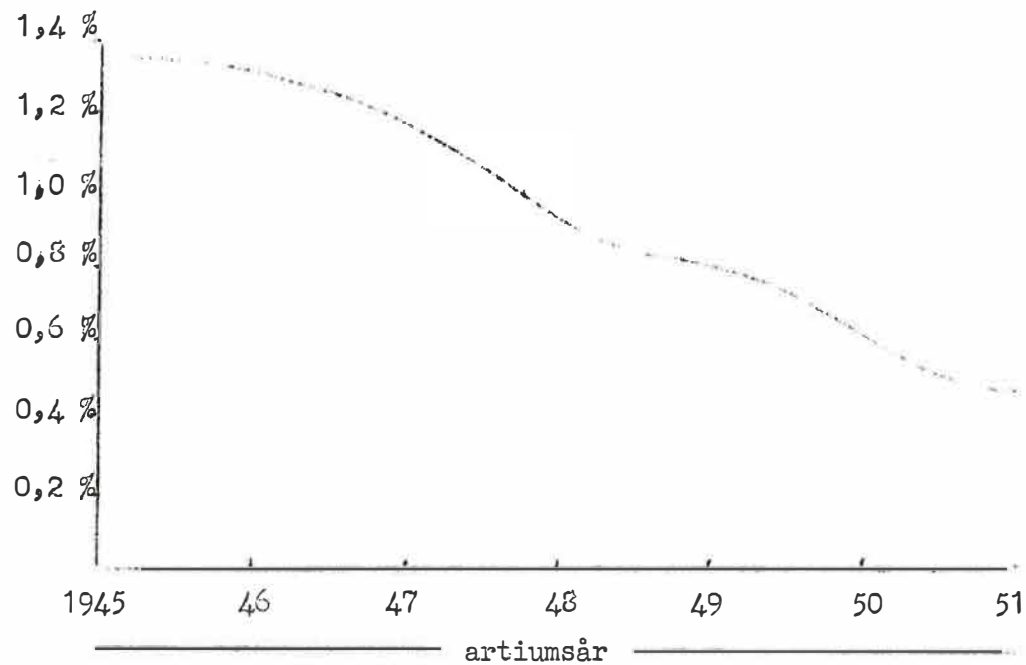

1) Tilgangen til: filologi, realfag, jus, teologi, sosialøkonomi, psykologi.

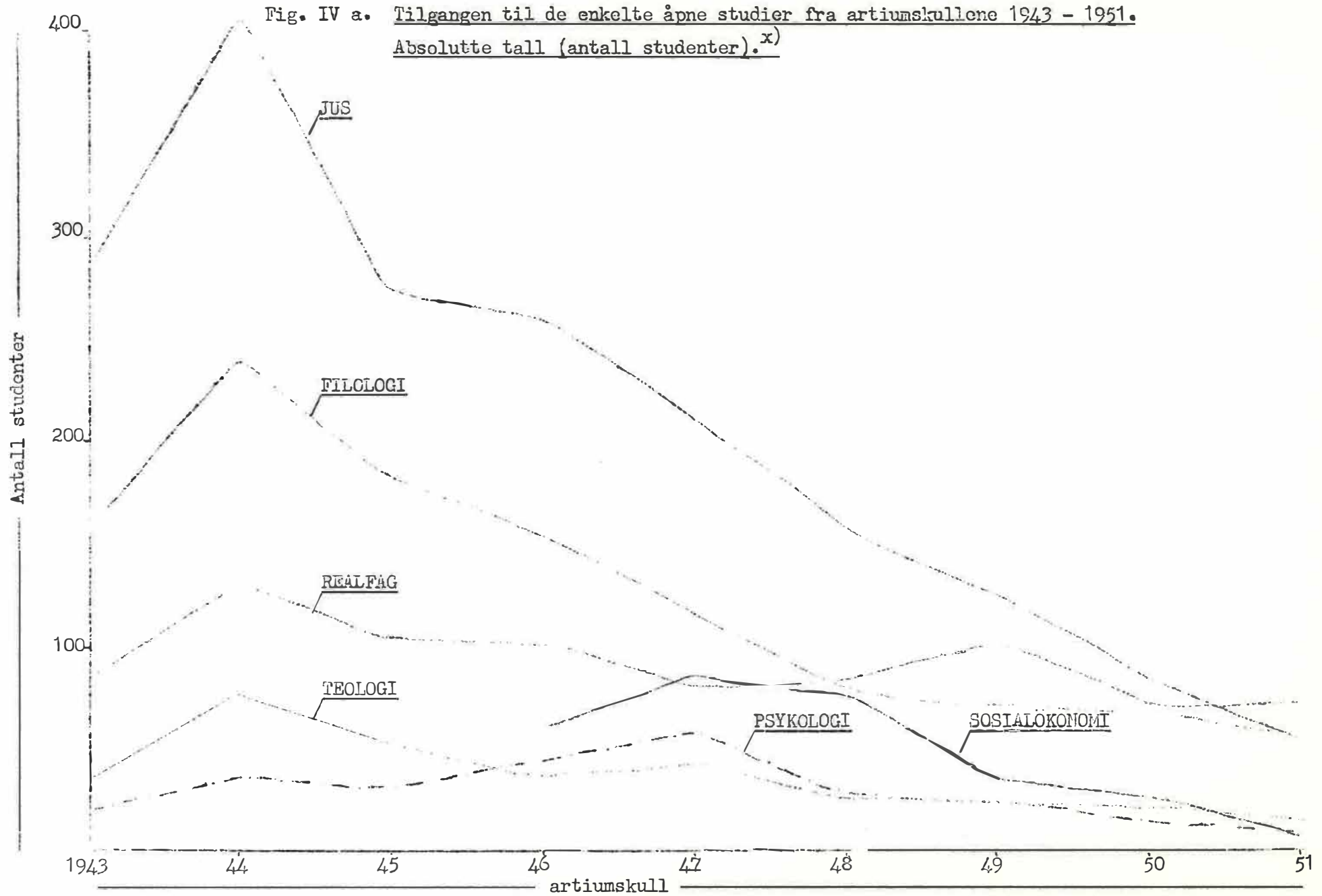
2) Tilgangen til det sosialøkonomiske studiet er registrert etter bestått I avd.

Fig. III. Grafisk framstilling av den samlede tilgang til de åpne¹⁾ studier fra artiumskullene 1945 - 1951 i prosent av det ungdomskull som svarer til artiumsalder.²⁾

Prosentandel av
det ungdomskull
som svarer til
artiumsalder

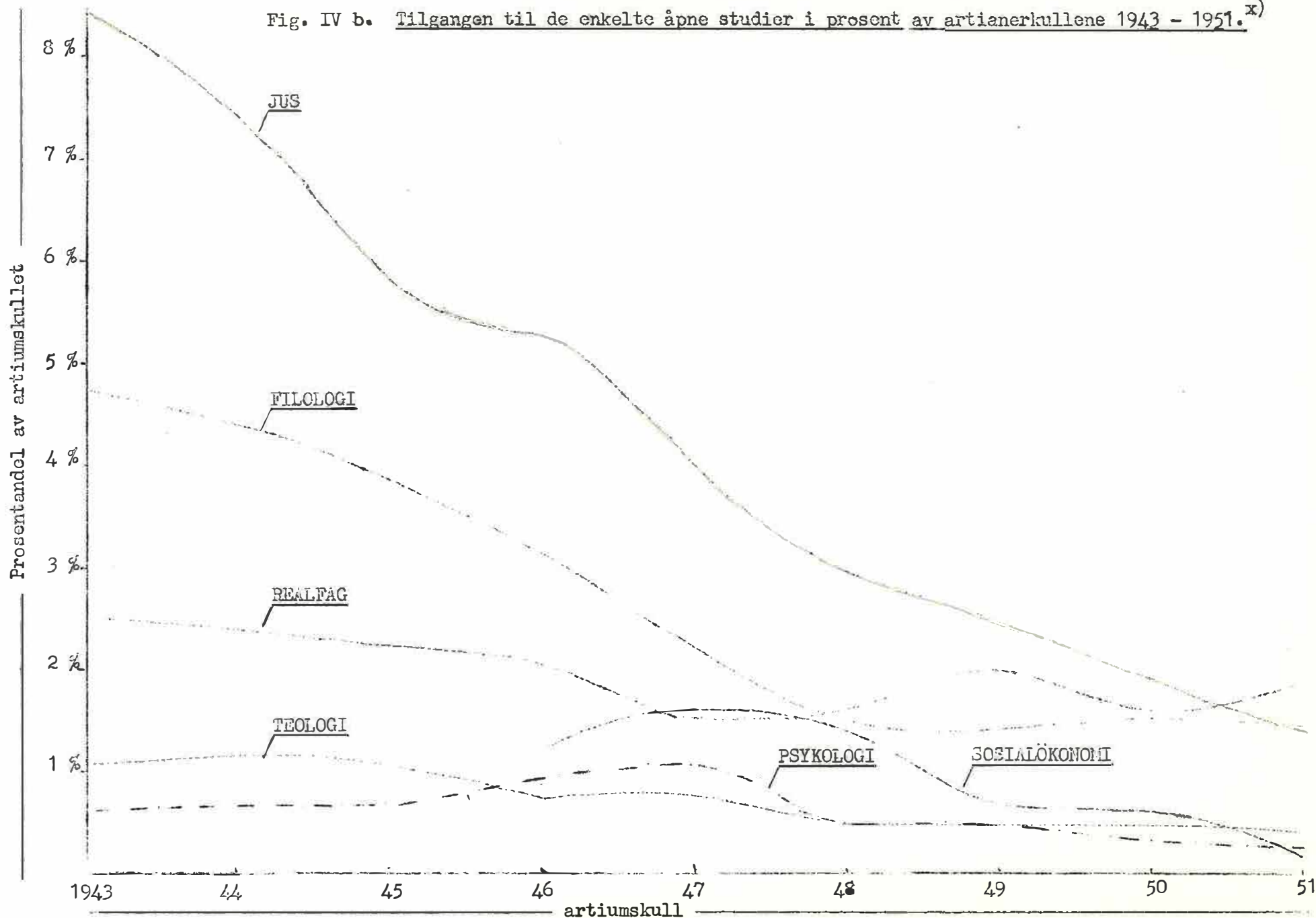

- 1) Tilgangen til: filologi, realfag, jus, teologi, sosialøkonomi, psykologi.
- 2) Tilgangen til det sosialøkonomiske studiet er registrert etter bestått I avd.

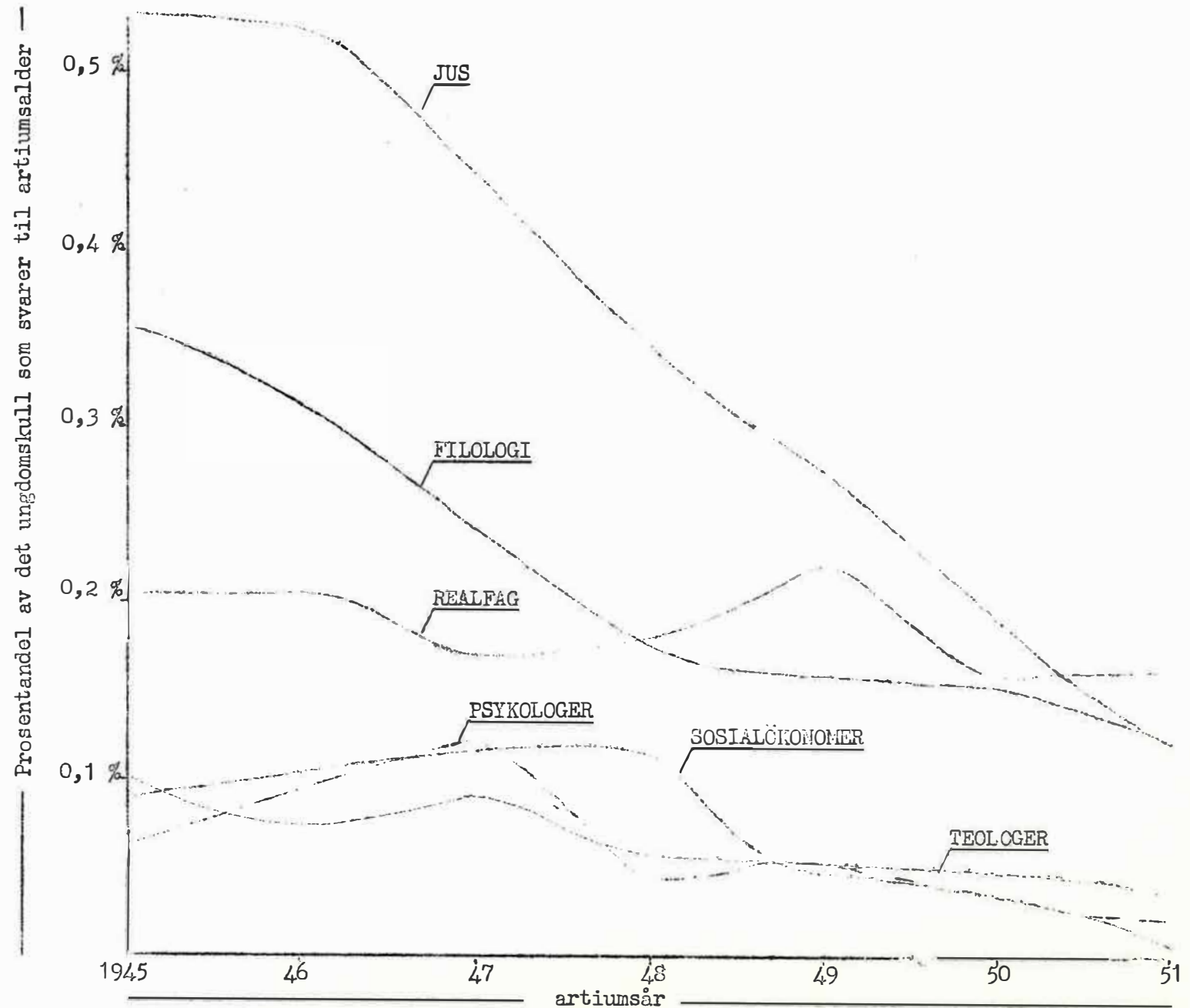
x) Tilgangen til det sosialökonomiske studiet er registrert etter bestått forberedende prøve i matematikk.

Fig. IV b. Tilgangen til de enkelte åpne studier i prosent av artianerkullene 1943 - 1951.^{x)}

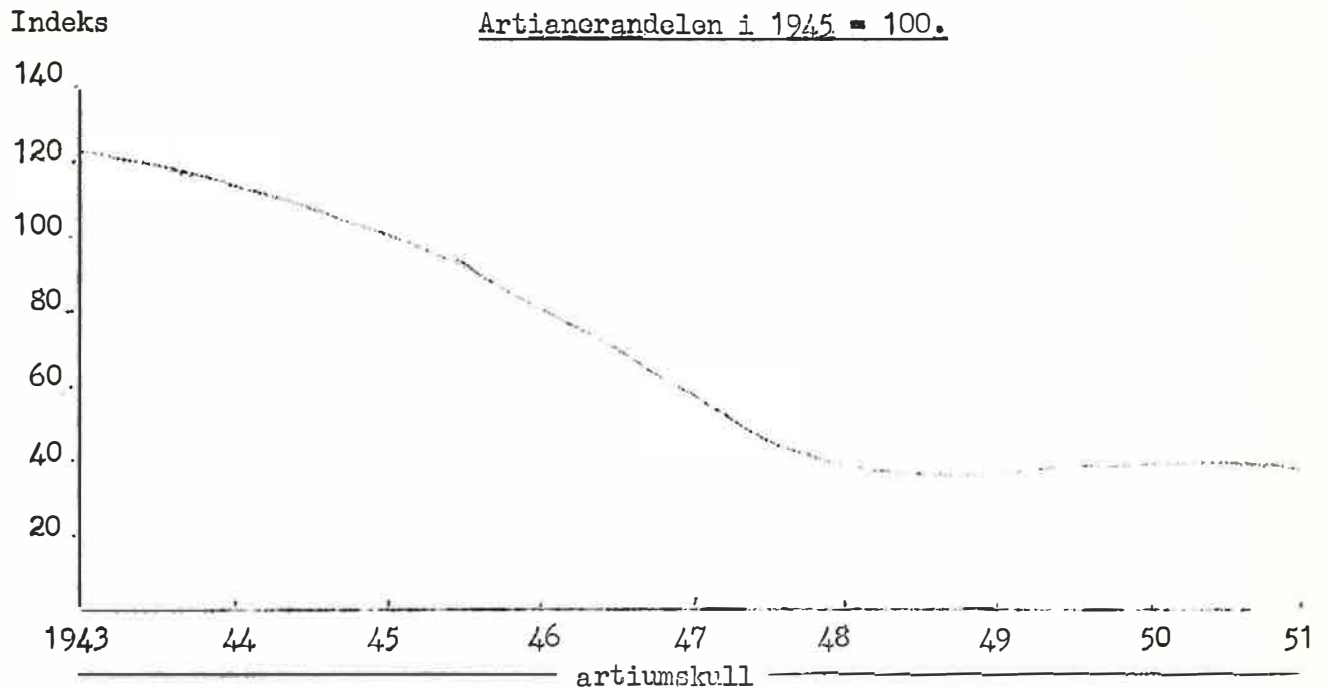
x) Tilgangen til det sosialøkonomiske studiet er registrert etter bestått forberedende prøve i matematikk.

Fig. IV c. Tilgangen til de enkelte åpne studier fra artiumskullene 1945 - 1951.
i prosent av det ungdomskull som svarer til artiumsalder. x)

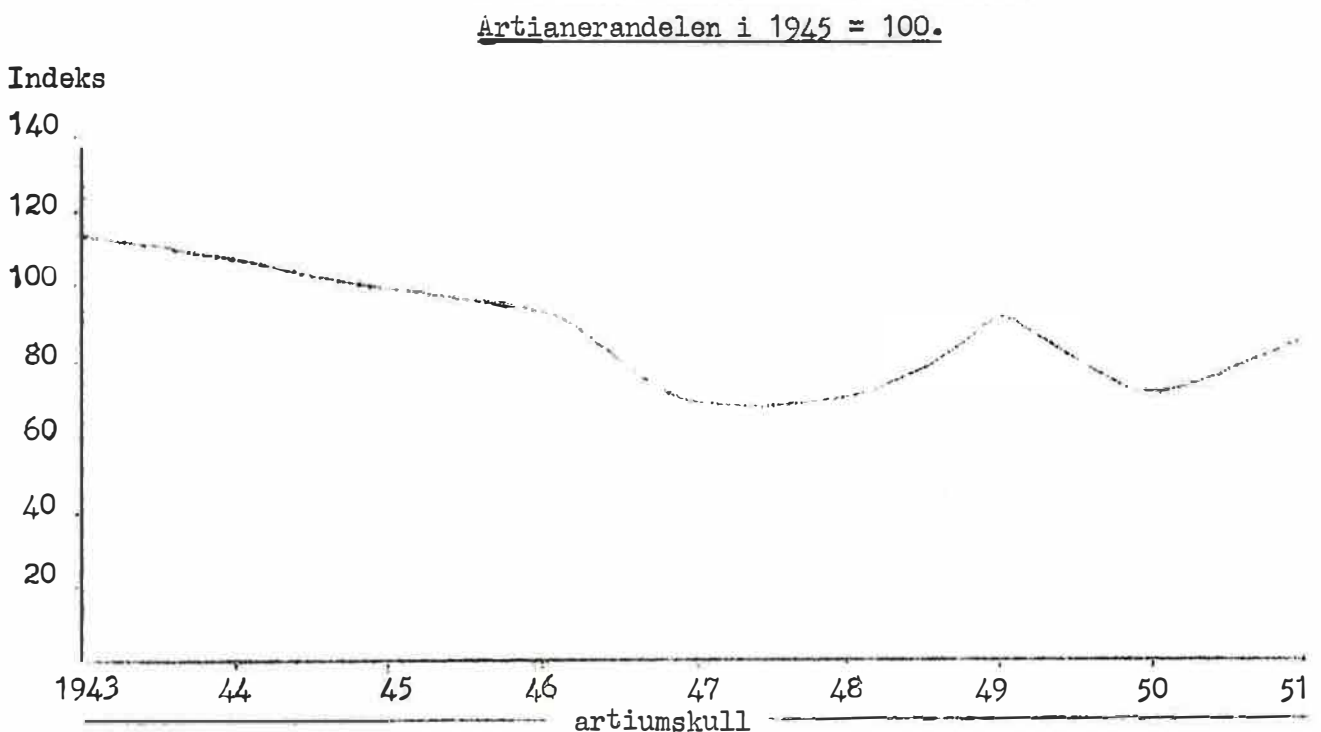
x) Tilgangen til det sosialøkonomiske studiet er registrert etter bestått I avd.

Fig. V a. Den andel av artianerkullene 1943 - 1951 som har gått til filologi-studiet.^{x)} Indekskurve.

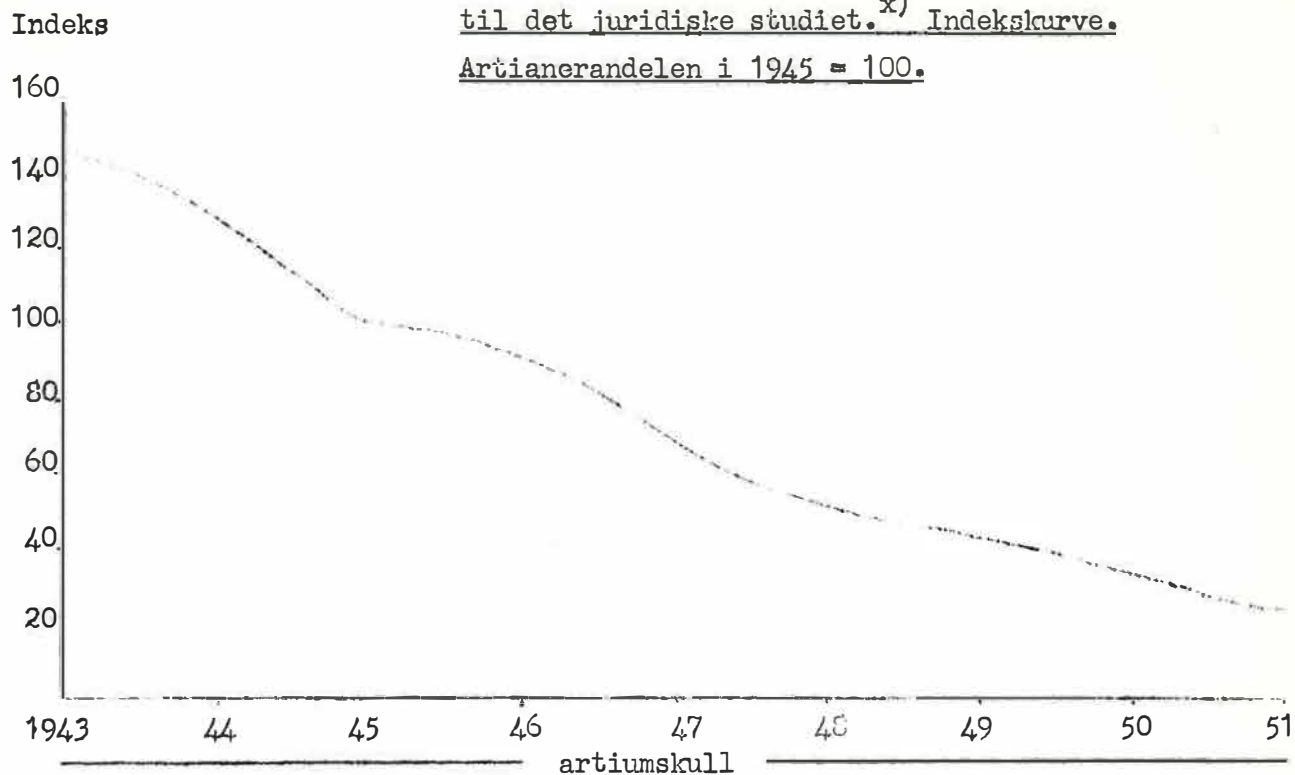
x) Tilgang til filologi-studiet: Det antall personer som har bestått eksamen til 1. bifag.

Fig. V b. Den andel av artianerkullene 1943 - 1951 som har gått til realfag-studiet.^{x)} Indekskurve.

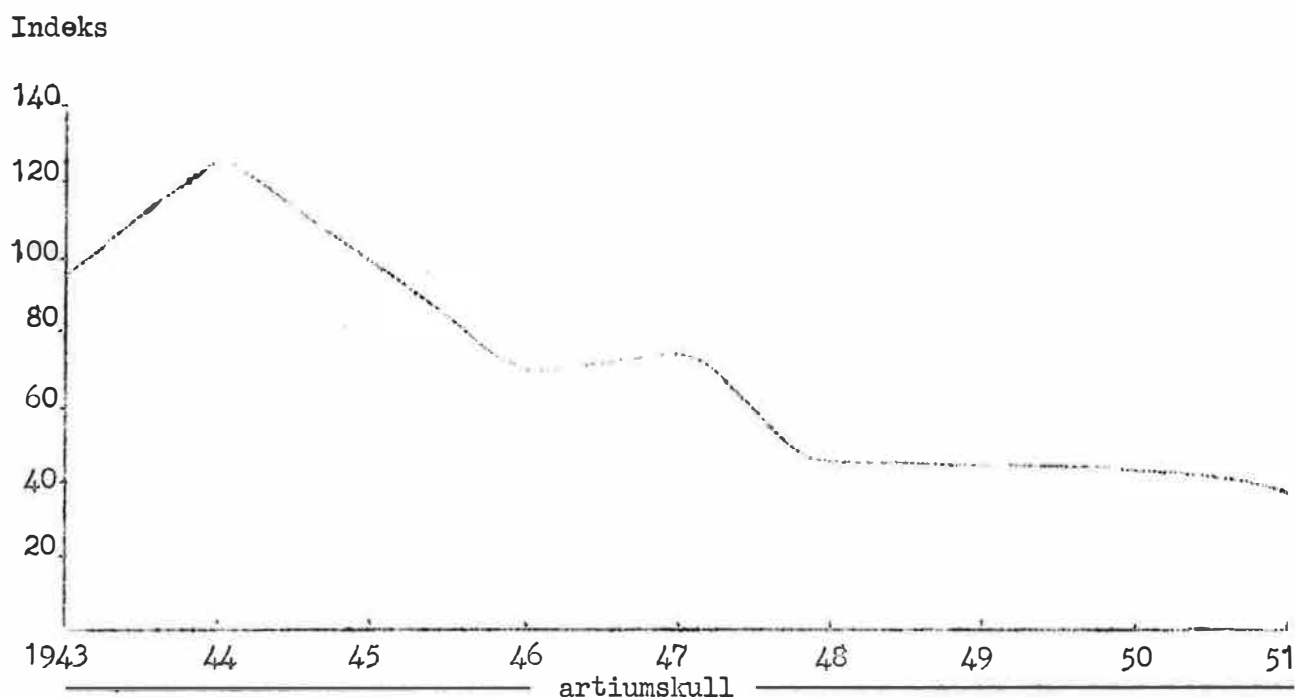
x) Tilgang til realfag-studiet: Det antall personer som har bestått eksamen til 1. bifag.

Fig. V c. Den andel av artianerkullene 1943 - 1951 som har gått til det juridiske studiet. x) Indekskurve.
Artianerandelen i 1945 = 100.

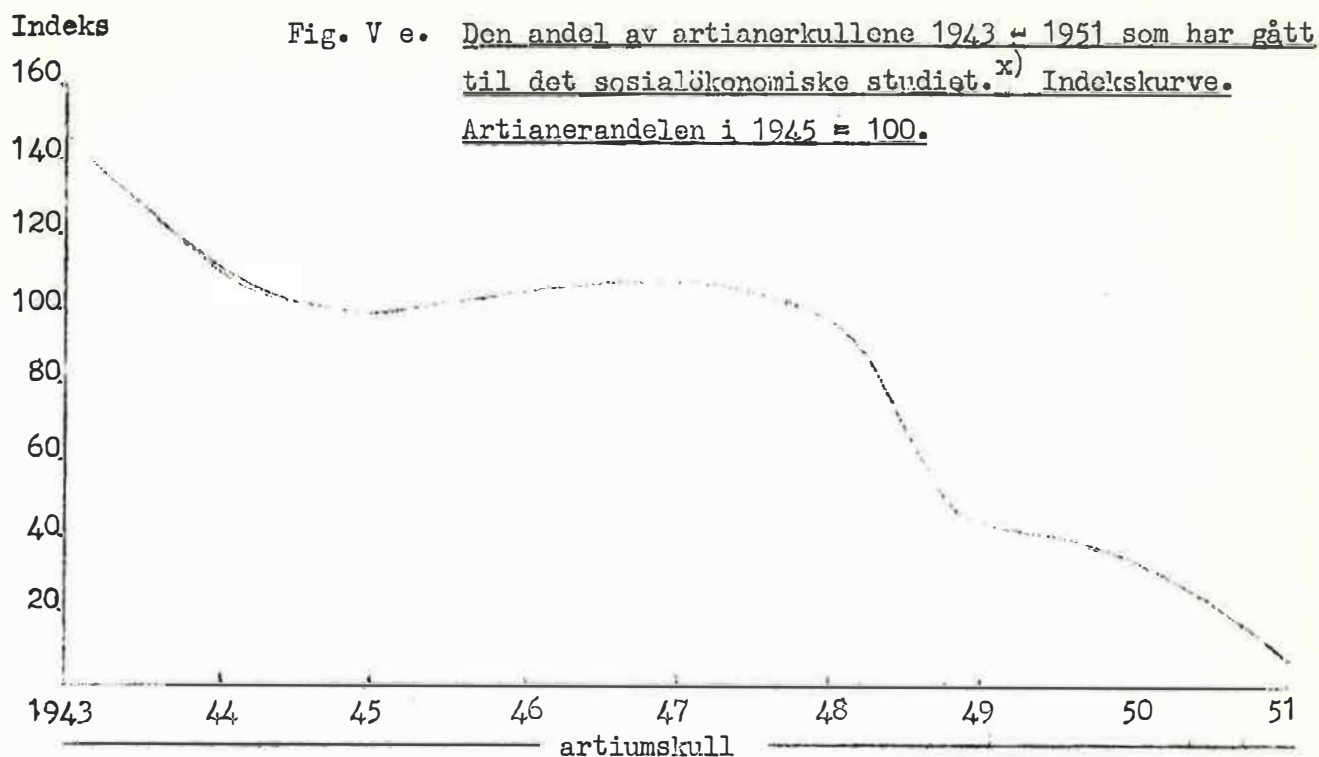

x) Tilgang til det juridiske studiet: Antall personer som har bestått I avd. etter gammel ordning, eller prøve i sosialøkonomi etter ny ordning.

Fig. V d. Den andel av artianerkullene 1943 - 1951 som har gått til det teologiske studiet (begge fakultet). x) Indekskurve. Artianerandelen i 1945 = 100.

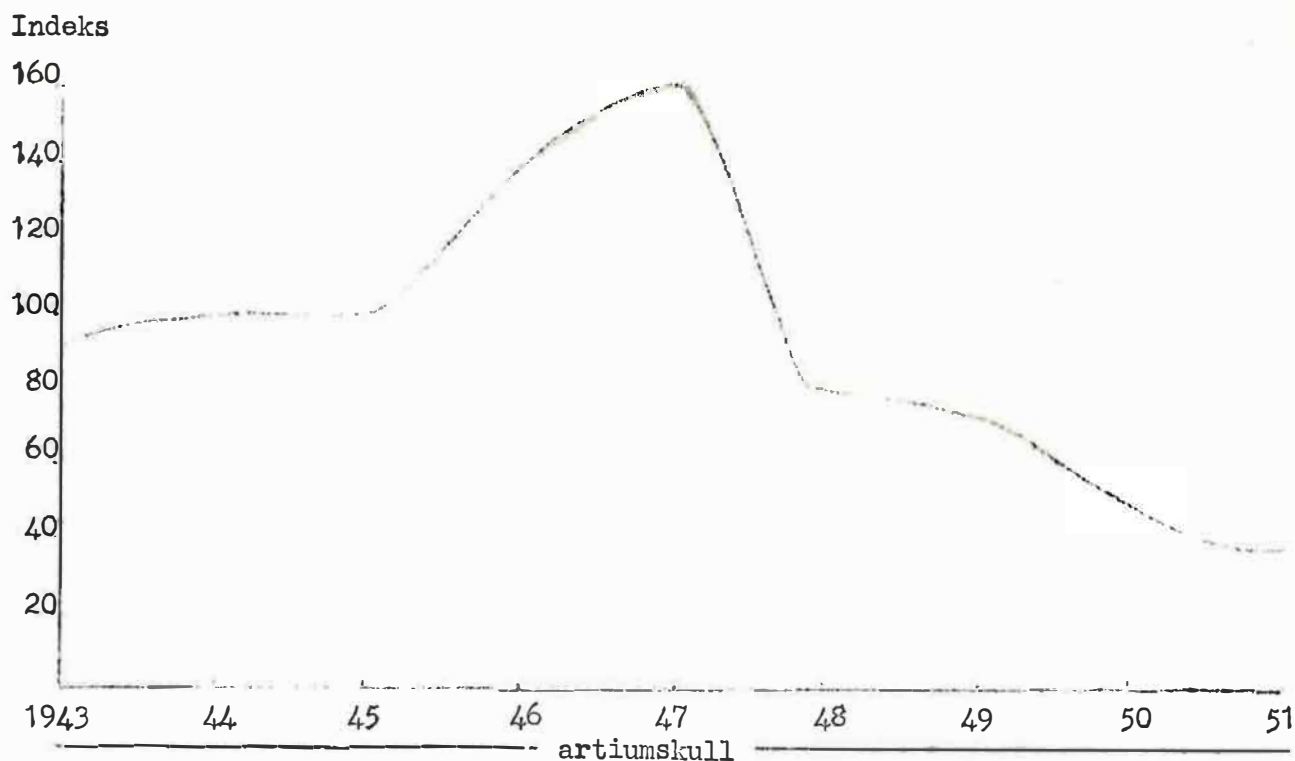

x) Tilgang til det teologiske studiet: Det antall som har bestått forberedende prøve i hebraisk.

x) Tilgang til det sosialøkonomiske studiet er i fig. V e definert som det antall personer som har bestått I avd.

Fig. V f. Den andel av artianerkullene 1943 - 1951 som har gått til psykologi-studiet. x) Indekskurve.
Artianerandelen i 1945 = 100.

x) Tilgang til psykologi-studiet: Det antall personer som har bestått kurseksamen i anatomi.

Tab. I. Tilgangen til åpne studier fordelt på artiumskull. (Studentene er registrert etter at de har avlagt faglige prøver i begynnelsen av studiet).

Artiums- år	Antall artianere	Tilgang til de enkelte studier pr. 1/7.1955						Samlet tilgang til de åpne studier
		Filologi ¹⁾ Antall med minst 1 bifag	Realfag Antall med minst 1 bifag	Jus ¹⁾ Ant. med I avd. gml.ordn. el. prøve i sos.ök. ny ordn.	Teologi Antall med forb. prøve i hebraisk	Sos.ök. ²⁾ Antall med I avd.	Psykologi Antall med kurs- eksamen i anatomi	
1930	1527		37		55			
1931	1554		40		74			
1932	1594		43		52			
1933	1736		79		49			
1934	1978		63		44			
1935	2113		68	165	35	18	3	
1936	2375		67		40	27	4	
1937	2318		74		34	19	3	
1938	2713		84	166	32	20	3	
1939	3008		81		40	25	9	
1940	3268		96	254	32	45	8	
1941	3480		86	233	37	60	18	
1942	3515		64	232	45	37	11	
1943	3383	160	85	285	36	49	21	636
1944	5465	241	131	406	77	60	37	952
1945	4713	183	105	274	53	47	32	694
1946	4928	156	103	261	38	52	47	657
1947	5272	116	81	211	44	57	58	567
1948	5338	80	83	158	27	53	29	430
1949	5004	72	102	125	25	22	25	371
1950	4454	68	71	85	22	15	15	276
1951	3621	54	72	53	16	3	10	208

- 1) Materialet om tilgangen til det filologiske og det juridiske studiet er ikke ferdig bearbeidet for henholdsvis årene 1930 - 1942 og 1930 - 1939.
- 2) Tilgang til det tidligere statsøkonomiske studiet er ikke tatt med i tallene.

Tab. II. Tilgang til åpne studier i prosent av antall artianere (pr. 1/7.1955).

Artiums- år	Antall artianere	Tilgang til de enkelte studier i prosent av artianerkullet						Samlet tilgang til de åpne studier i prosent av. art.- tallet
		Filologi ¹⁾ (Pers. med minst 1 bifag)	Realfag (Pers. med minst 1 bifag)	Jus ¹⁾ (Pers. med I avd. gml.ordn. el. prøve i sos.øk. ny ordn.)	Teologi (Pers. med forb. prøve i hebraisk)	Sos.øk. ²⁾ (Pers. med I avd.)	Psykologi (Pers. med kurs- eksamen i anatomi)	
1930	1527		2,4 %		3,6 %			
1931	1554		2,6 %		4,8 %			
1932	1594		2,7 %		3,3 %			
1933	1736		4,6 %		2,6 %			
1934	1978		3,2 %		2,2 %			
1935	2113		3,2 %	7,8 %	1,7 %	0,9 %	0,1 %	
1936	2375		2,6 %		1,7 %	1,1 %	0,2 %	
1937	2318		3,2 %		1,5 %	0,8 %	0,1 %	
1938	2713		3,1 %	6,1 %	1,2 %	0,7 %	0,1 %	
1939	3008		2,7 %		1,3 %	0,6 %	0,3 %	
1940	3268		2,9 %	7,8 %	1,0 %	1,4 %	0,2 %	
1941	3480		2,5 %	6,7 %	1,1 %	1,7 %	0,5 %	
1942	3515		1,8 %	6,6 %	1,3 %	1,1 %	0,3 %	
1943	3383	4,7 %	2,5 %	8,4 %	1,1 %	1,4 %	0,6 %	18,8 %
1944	5465	4,4 %	2,4 %	7,4 %	1,4 %	1,1 %	0,7 %	17,4 %
1945	4713	3,9 %	2,2 %	5,8 %	1,1 %	1,0 %	0,7 %	14,7 %
1946	4928	3,2 %	2,1 %	5,3 %	0,8 %	1,1 %	1,0 %	13,3 %
1947	5272	2,2 %	1,5 %	4,0 %	0,6 %	1,1 %	1,1 %	10,8 %
1948	5338	1,5 %	1,6 %	3,0 %	0,5 %	1,0 %	0,5 %	8,1 %
1949	5004	1,4 %	2,0 %	2,5 %	0,5 %	0,4 %	0,5 %	7,4 %
1950	4454	1,5 %	1,6 %	1,9 %	0,5 %	0,3 %	0,3 %	6,2 %
1951	3821	1,4 %	1,9 %	1,4 %	0,4 %	0,1 %	0,3	5,4 %

- 1) Materialet om tilgangen til det filologiske og det juridiske studiet er ikke ferdig bearbeidet for henholdsvis årene 1930 - 1942 og 1930 - 1939.
- 2) Tilgang til det tidligere statsøkonomiske studiet er ikke tatt med i tallene.

Tab. III. Tilgangen til de åpne studier fra de enkelte artiumskull i prosent av det ungdomskull som forutsettes å svare til artiumsalder.
(Halvparten av 19års kullet + halvparten av 20års kullet).

Artiums- år	Antall personer i ungdoms- kullet "artiums- alder"	Tilgangen til de enkelte studier i prosent av det ungdoms- kull som forutsettes å svare til art.alder pr. 1/7.1955						Samlet tilgang til åpne studier i prosent av det ungdoms- kullet som svarer til artiumsalder
		Filologi (Pers. med minst 1 bifag)	Realfag (Pers. med minst 1 bifag)	Jus (Pers.med I avd. gml.ordn. el. prøve i sos.øk. ny ordn.)	Teologi (Pers. med forb.med prøve i hebraisk)	Sos.øk. (Pers. med I avd.)	Psykologi (Pers. med kurs- eksamen i anatomi)	
1945	51195	0,36 %	0,21 %	0,54 %	0,10 %	0,09 %	0,06 %	1,36 %
1946	49789	0,31 %	0,21 %	0,52 %	0,08 %	0,10 %	0,09 %	1,32 %
1947	47806	0,24 %	0,17 %	0,44 %	0,09 %	0,12 %	0,12 %	1,19 %
1948	46016	0,17 %	0,18 %	0,34 %	0,06 %	0,12 %	0,06 %	0,93 %
1949	45506	0,16 %	0,22 %	0,27 %	0,05 %	0,05 %	0,05 %	0,82 %
1950	44838	0,15 %	0,16 %	0,19 %	0,05 %	0,03 %	0,03 %	0,62 %
1951	43980	0,12 %	0,16 %	0,12 %	0,04 %	0,01 %	0,02 %	0,47 %

Tab. IV. Tilgang til det sosialøkonomiske studiet -- registrert etter at studentene har bestått forberedende prøve i matematikk.
Tilgang fra artiumskullene 1946 - 1951 absolutt, i prosent av artiumskull og i prosent av tilsvarende ungdomskull.
Registrert pr. 1/7. 1955.

Artiums- kull	Antall artianere	Antall personer i tilsv. ungdoms- kull	Antall med forb.prøve i matematikk	I prosent av artiums- kullet	I prosent av tilsv. ungdoms- kull
1946	4928	49789	61	1,2 %	0,12 %
1947	5272	47806	85	1,6 %	0,18 %
1948	5338	46016	76	1,4 %	0,17 %
1949	5004	45506	35	0,7 %	0,08 %
1950	4454	44838	27	0,6 %	0,06 %
1951	3821	43980	7	0,2 %	0,02 %